

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp Triin Laasi-Õige
kantsler
Haridus- ja Teadusministeerium
hm@hm.ee

Meie 22.09.2025 nr 2.2.-6/25/3052-1

Selgitustaotlus

Alates 01.10.2025 jõustub teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni korralduse seadus (TAIKS), millega muudeti ka isikuandmete kaitse seaduse (IKS) § 6 sätteid. IKS §-s 6 tehtud muudatused puudutavad eetilise kontrolli nõudeid andmesubjekti nõusolekuta eriliiki isikuandmete töötlemisel teadus- ja ajaloouringutes.

Üheks TAIKS loomise eesmärgiks oli teaduseetika korralduse olulise osana teaduseetika komitee moodustamine ja selle ülesannete sätestamine (TAIKS § 26). Sealjuures on selle eetikakomitee ülesanneteks IKS § 6 lõigete 4 ja 5¹ kohaselt samas paragrahvis sätestatud nõuete täitmise hindamine eriliiki isikuandmete töötlemisel teadus- ja ajaloouringutes ning Andmekaitse Inspektsiooni konsulteerimine eriliiki isikuandmetel põhinevate täidesaatva riigivõimu poliitika kujundamise eesmärgil läbiviidavate uuringute puhul.

Haridus- ja Teadusministeerium esitas 11.09.2025 Andmekaitse Inspektsioonile arvamuse avaldamiseks TAIKS rakendusakti eelnõu seaduse §-s 26 sätestatud uuringueetika komitee moodustamise ja töökorra kohta¹. Eelnõu rakendussätete §-de 10 ja 11 kohaselt jõustub määrus TAIKS-i jõustumisega samal ajal ehk 01.10.2025, kuid määrust rakendatakse põhiosas alates 01.01.2026, et anda Eesti Teadusagentuurile aega korralduslike ja õiguslike ettevalmistuste tegemiseks, sealhulgas teaduseetika komitee liikmete määramiseks.

See tähendab, et TAIKS-i ja IKS-i muudatuste jõustumise ja määruse rakendamise vahelisel üleminekuperioodil, 01.10.2025 – 31.12.2025, seaduses ettenähtud uuringueetika komiteed veel moodustatud ei ole.

IKS § 6 lg 4 alusel eriliiki isikuandmetel põhinevate teadus- või ajaloouringutele saab vajadusel hinnangu anda mõni teine seaduse või selle alusel loodud eetikakomitee. Teadaolevalt on selliseks eetikakomiteeks praegu ainult Eesti bioetika ja inimuuringute nõukogu (EBIN)², kuid puudub selgus, kas EBIN hindab vajadusel kõiki selle perioodi eriliiki isikuandmetel põhinevad uuringud.

¹ Haridus- ja teadusministri määruse „Teaduseetika komitee ja teaduseetika väärkäitumisjuhtumite menetlemise komisjoni moodustamise ja hinnangute andmise kord“ eelnõu.

² Moodustatud sotsiaalministri 24.09.2019 määrusega nr 60 „[Uuringueetika komitee moodustamine, selle töökorra, liikmete arv ja määramise kord ning uuringu taotluse läbivaatamise tasumäärad](#)“ inimeeniuringute seaduse, narkootiliste ja psühhotropsete ainete ning nende lähteainete seaduse, rahvatervishoiu seaduse, surma põhjuse tuvastamise seaduse ja tervishoiuteenuste korraldamise seaduse alusel.

IKS § 6 lõike 5¹ kohaselt saab Andmekaitse Inspeksiooni konsulteerida ainult TAIKS § 26 alusel loodud uuringueetika komiteega.

Eeltoodust tulenevalt palub Andmekaitse Inspeksioon Haridus- ja Teadusministeeriumilt selgitada:

- 1) kuidas on kavandatud IKS § 6 lõigetes 4 ja 5¹ sätestatud eetikakomitee ülesannete täitmine seaduse jõustumise ja määruse rakendamise vahelisel üleminekuperioodil?
- 2) Millise eetikakomitee poole on võimalik Andmekaitse Inspeksioonil pöörduda, kui meil tekib üleminekuperioodil vajadus eetikakomiteega konsulteerida?

Palume võimalusel vastata 30. septembriks 2025.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Virve Lans
valdkonnajuht
peadirektori volitusel